

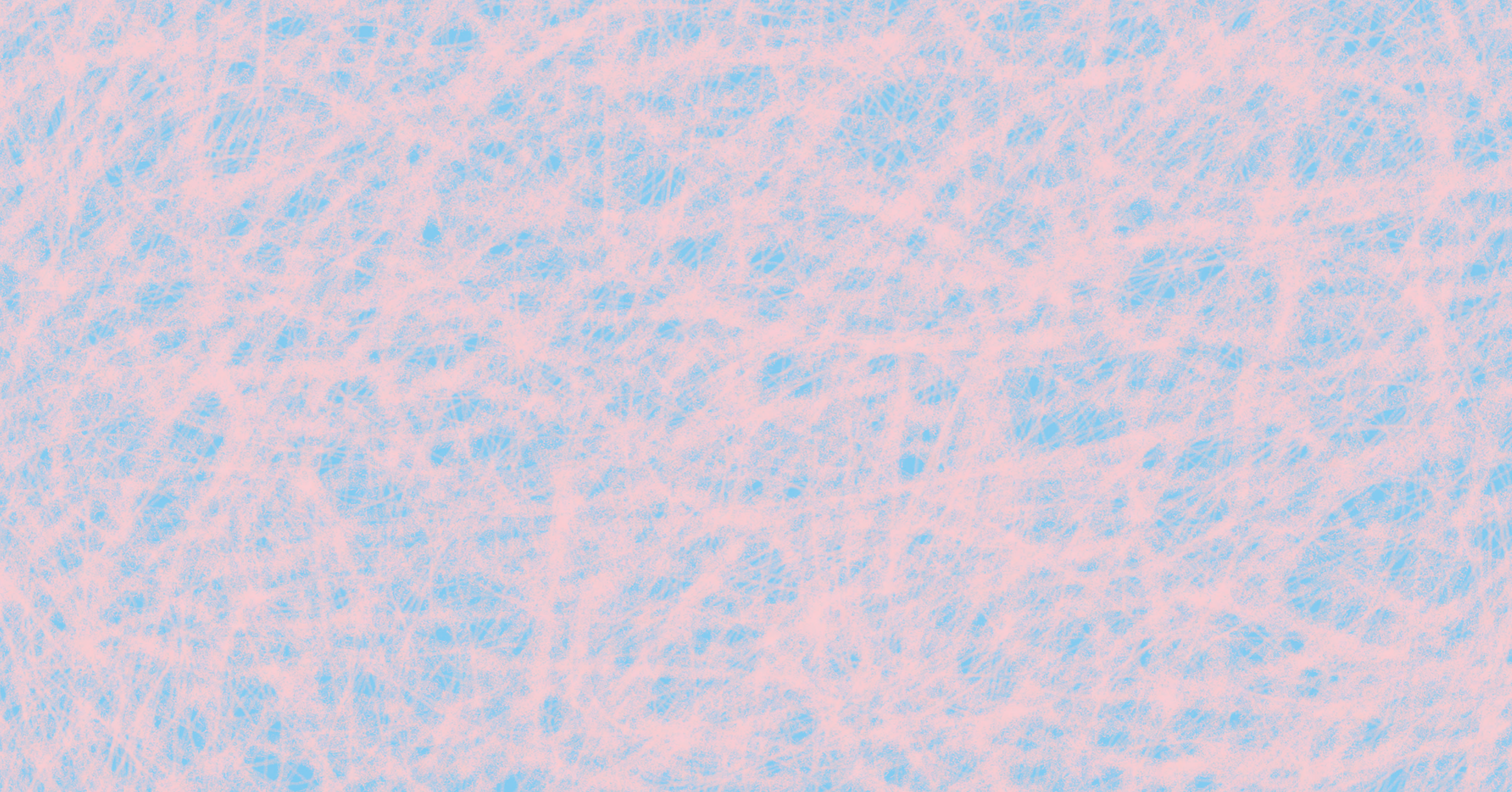

Оксана сенатович
пані будьласка
та вуйко пампулько
 художник олег петренко-заневський

пані будьласка та вуйко пампулько

Оксана сенатович

пані будьласка
та вуйко пампулько

Усі права застережено.

Відтворення будь-якої частини цього видання у будь-якій формі заборонено без письмової згоди Видавця.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру: серія ДК, № 2827 від 17. 04. 2007

Видати цю книжечку мені допомогла моя знаменита колежанка Аля ЧЕРНИК. І я їй щиро вдячна.

ОКСАНА СЕНАТОВИЧ

Пані будьласка та Вуйко пампулько

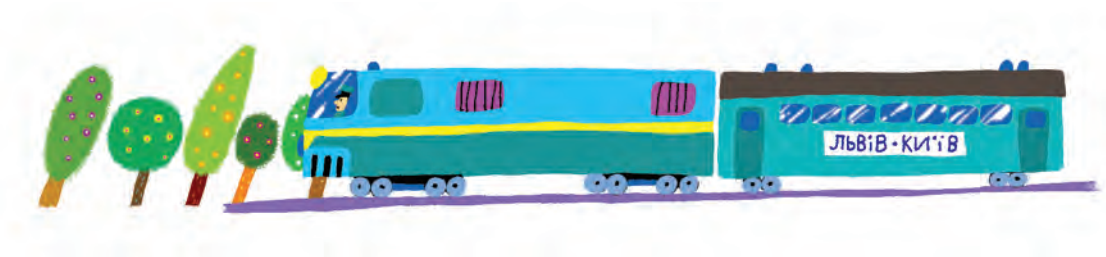
оповідання для дітей молодшого шкільного віку
художник олег петренко-заневський

КИЇВ 2007

УДК 821.161.2–3–93
ББК 84.4УКР6–4
С 31

Сенатович О.

С 31 Пані Будьласка та вуйко Пампулько / Оксана Сенатович;
Художник О. Петренко-Заневський .– К.: Сіма видає, 2007. – 24 с.: іл.
ISBN 978–966–2036–05–3

Надзвичайно тепла розповідь про стосунки дітей та дорослих делікатно вчить стриманості та інтелігентності. Мудра пані Будьласка просто і чемно розв'язує будь-яку складну життєву ситуацію і може стати добрим помічником для батьків у вихованні своїх милих бешкетників. Вишукана українська мова видатної письменниці Оксани Сенатович, її елегантна манера оповідати зачаровує і не залишить байдужим жодного читача.

УДК 821.161.2–3–93
ББК 84.4УКР6–4

ISBN 978–966–2036–05–3

© “Сіма видає”, 2007
© Оксана Сенатович, текст, 2007
© Олег Петренко-Заневський, ілюстрації, макет, 2007

ДІТИ, ДІТИ, ДЕ ВАС ПОДІТИ?

Мама з татом радилися: на кого залишити своїх діточок Павлика і Квітку, поки вони, батьки, будуть далеко від дому, у Києві.

Може, знову викликати тету з Коломиї? Ні і ще раз – ні! Уже було, що тета з Коломиї доглядала за Квіткою і Павликом. Коли батьки повернулися з відрядження, тета заявила, що тепер вона швидше відгукнеться на оголошення в газеті і поїде бавити чужих дітей до Канади, ніж прийме запрошення опікуватися цими лайдаками, шибениками і байдикунами. Мала на увазі Квітку і Павлика. Вони, уявляєте собі, на цілих півдня ув'язнили її, рідну тету, у ванній кімнаті. Зачинили на замок.

— Бо тета карала нас голодом, — оправдувалася Квітка перед батьками.

Тета наказала Квітці стулити рота, бо такі пуцьвірки, як Квітка й Павлик, у розмову дорослих не мають права докидати своїх п'ять копійок.

— Карала голодом? Один раз не дала обідати? Так! А хто, скажіть мені, кидався квашеними помідорами у вітальні, поки я варила вам той обід? Не ви? Фу, ще світ не бачив таких некультурних дітей!

Ясно, що знову спрваджувати тету з Коломиї нема сенсу. За-телефонували до вуйка, який мешкав недалеко від них — на від-стані двох трамвайних зупинок. Вуйко Пампулько одразу приїхав і сказав, що він побув би цей тиждень з Квіткою і Павликом охо-че, та самі знаєте, який він нездара на кухні. Не вміє навіть яєчні зісмажити. Сам харчується як не в них, то бігає по їдальнях.

— Час від часу буду заглядати сюди, але, самі розумієте, я лю-дина зайнята, — пояснював вуйко.

Аж тут мамі спало на думку попросити доглянути за дітьми сусідку з десятої квартири. Вона така мила і лагідна. Недаремне всі називають її не інакше, як пані Будьласка.

— Будь ласка, — усміхнулася пані Будьласка, коли мама і тато виклали їй своє прохання. — Ось тільки візьму свій кошочок з ви-шиванням і вже можу йти до ваших діток.

Будь ласка, пустуйте

Батьки поїхали до Києва вечірнім поїздом.

Після вечері вдома займалися хто чим. Пані Будьласка прибрала посуд. Павлик на підлозі будував кораблика. Вуйко Пампулько на дивані перечікував дощ, який саме пустився лити як з відра. Квітка вилізла на диван і взялася причісувати вуйкову копицю волосся, що гривово спадала аж до плечей. Вуйко поойкував, бо Квітка раз у раз смикала його за волосся. Врешті він не витримав, устав з дивана і сказав, що поки Квітка не вискубала йому всього волосся, він піде додому. Сказав “добраніч” і пішов.

Квітка почала крутитися біля пані Будьласки.

— А тета з Коломиї вчила нас бонтону. І ви, пані Будьласко, будете нас мучити? — запитала.

— Постараюся не мучити, — розсміялася пані Будьласка. — Хіба бонтон — така мука? Діти, дев'ята година, пора спати!

— Починається... — зітхнув Павлик і згорнув у коробку свою майстерню.

Помолилися усі разом. Тоді Квітка і Павлик полягали у свої ліжка. Дощ за вікном уже не лив, а спокійно йшов та йшов.

Пані Будьласка порадила дітям послухати дощ. Коли добре прислухатися, можна почути, про що говорить він. Нині дощ говорив: “Хлюпочуться каченята поміж осокою... хлюпочуться каченята поміж осокою...” Діти слухали.

— А справді, дощ говорить “хлюпочуться каченята поміж осокою”, — озвався Павлик.

Діти лежали і слухали дощ. Аж тут Квітка каже:

— А нам хочеться пустувати.

— Будь ласка, пустуйте, — сказала пані Будьласка спокійним, як дощ, голосом.

— Е, пустувати неохота, коли пустувати дозволяють, — озвався Павлик сонним голосом і повернувся личком до стіни.

— Самій не пустується, — позіхнула Квітка і заплющила очі.

Пані Будьласка ще хвилинку постояла, тоді вимкнула світло. “На добраніч” їй вже ніхто не відповів.

Пані Будьласці нічого іншого не залишалося, як зачинити двері дитячої кімнати і ще годинку-другу зайнятися своїм вишиванням.

магічне слово

Квітку і Павлика розбудили пахощі, що линули з кухні, лоскотали їм ніздрі. Не пані Будьласка, а вовчий апетит зігнав їх з ліжка. На сніданок були оладки з медом.

— А я буду їсти оладки руками! Мені так більше смакує, — заявила Квітка.

— Будь ласка, — не заперечила пані Будьласка, проте зауважила: — Мед липкий!

— А я їстиму виделкою, щоб зайвий раз рук не мити, — засміявся Павлик.

Посідали за стіл, снідають. А вуйко Пампулько тут як тут.

— Прийшов на запах. Ще на трамвайній зупинці почув, що у вас оладки з медом. Мої улюблені.

Та перш ніж присісти, вуйко мусив з усіма привітатися, як звикле, за руку. Привітався з пані Будьласкою, відтак з Квіткою, а черга до Павлика не дійшла. Бо вуйко Пампулько до Квітки прилип, приклеївся. Квітка сидить на табуретці, а вуйко стоїть біля неї і стоїть, відклеїтись не може від її руки. Уже пані Будьласка наклала йому чубату тарілку оладок, вони холонуть, а вуйко все стоїть.

— Пані Будьласко, скажіть щось, щоб він відпустив мою руку, — розпхенькалася Квітка.

— Не розумію, що я повинна казати. Це ти приклеїлась до вуйка чи вуйко до тебе? Вуйко оладок з медом ще й не куштував!

— Вуйцю, будь ласка, дозвольте піти у ванну помити руки, — попросила Квітка і вишарпнула свою руку з вуйкової руки. Відклеїлась!

Вуйко Пампулько аж стрепенувся. Не міг зрозуміти, чи то Квітка стала така сильна, чи то слово “будь ласка” подіяло на нього з магічною силою.

Вибираймо щось одне!

Обідали. На перше був зелений борщ. Їли, як і годиться, мовчки, у тиші. Навіть чути було, як Мурчик муркоче на дивані.

Павлик, вгамувавши перший голод, почав розповідати, які то цікаві ігри придумали вони, байдикуні, на гірці біля школи. Павлик одночасно їв і говорив. Говорив і їв.

– Байдикуні – це індіанці, – пояснила Квітка пані Будьласці.

– А я думала, що балакуни, – сказала пані Будьласка і доповіла: – Або їсти будемо, або говорити. Вибираймо щось одне!

– Їсти!

На друге були котлети з молододю картоплею. Пані Будьласка і Квітка їли мовчки, а Павлик продовжував розповідь про байдикунів. Говорив і їв, їв і говорив. Аж раптом шматок котлети випорскнув з Павликового рота і кулею полетів у Мурчика, який дремав на дивані.

— Ня-а-ав! — пронизливо занявчав Мурчик, що котячою мовою означало “вбива-а-а-ють!”. Мурчик вистрибнув на балкон, а з балкона кинувся вниз.

На третє не було вже ні чаю, ні компоту, а були пошуки Мурчика. Шукали його до вечора, та не знайшли. Від вечері Павлик відмовився: не міг ні їсти, ні говорити.

— Чи не захворів наш Павлик? — занепокоїлася пані Будьласка і приклала руку до його чола. Чоло було гаряче. Піднялась температура.

Зранку викликали лікаря. Павлик хоч-не-хоч сказав “а-а”, коли лікар оглянув його горло. Нічого страшного лікар не побачив. Лікар пішов, а Павлик продовжував лежати у ліжку: лежав, не просив їсти. Словом, тужив за Мурчиком.

Пані Будьласка з Квіткою поралися на кухні. Аж тут чують — Павлик заговорив! Вбігають до Павлика і бачать: він сидить, звисив ноги з ліжка, а Мурчик треться до його ніг.

— Мурчик знайшовся! Бачите? — щебетав Павлик. — Бачите? Бачите? Повернувся, балконними дверима!

— Наговоришся, Павлику, і будемо їсти, — сказала Квітка без зла. Павлик хотів образитися на Квітку, і їсти хотів. Або — або...

Ображатися передумав, вибрав друге:

— Їсти!

ПАВЛИК-ІМЕННИК

Зранку телефонувала мама з Києва. Слухавку підняла пані Будьласка. Мама з тривогою в голосі запитала, чи діти чемні. Пані Будьласка не знала відповіді на таке запитання, їй не вкладалося в голову, як це діти можуть бути нечемними. Сказала, що діти здорові, і передала слухавку іменинникові.

День заповідався радісним: з сонцем, гостями, вітаннями і великими тортом.

Першим вітати Павлика прийшов вуйко Пампулько. Трусонув своєю копицею волосся, що гривую спадало аж до плечей, взяв Павлика під пахви, підніс аж до стелі і сказав: рости великий і здоровий! Після вуйка прийшов Юрчик, за Юрчиком Оленка з Яринкою, за ними – Любко. Кожен щось дарував Павлику: хто квітку, а хто цукерку. А Любко приніс аж дві цукерки: одну для Павлика,

14 другу для Квітки — сестрички іменинника.

Усі були святково вдягнуті. Навіть Квітка встигла переодягнутися з піжами, поки Павлик приймав вітання. Іменинник заявив, що він сидітиме за столом у піжамі, бо так йому подобається, бо так йому хочеться!

— Будь ласка, — не заперечила пані Будьласка, проте усмішка щезла з її обличчя.

У цю хвилину сонце за вікном нахмурилося, вкрилося з головою хмарами.

У вітальні зробилося сіро і сонно. Гості сиділи за круглим столом і жували канапки. Першим позіхнув Юрчик, за Юрчиком Оленка, за Оленкою Яринка. А тоді як не позіхне вуйко Пампулько.

— Ой! — скрикнув Любко, який сидів навпроти вуйка і Квітки. — Не проковтніть Квітки!

Любко сказав це і почервонів. Видав себе з головою. Усі побачили, що Квітка йому подобається більше, ніж інші дівчата.

— Хіба я схожий на людожера? — запитав вуйко Пампулько, зиркнув на пані Будьласку і також зашарівся.

Павлик почув, що і його щоки горять. Це винна піжама! Це вона навіває на усіх такий сонний настрій. Усі думають, що вже час лягати спати.

— Піду переодягнуся! — сказав Павлик.

— Пора! — нарешті повернулася усмішка до пані Будьласки. — Пора подавати торт.

Аж тут сонце вигулькнуло з-за хмар: торт? Цікаво, який? Ах, сунічний. Пані Будьласка подавала на стіл торт, як і годиться подавати торт за бонтоном — з усмішкою!

поспішай поволі, павлику

Павлик поспішав, дуже поспішав. Одягався абияк, снідав стоячи, щоб пошвидше. Зауваження пані Будьласки “поспішай поволі, Павлику, а то збираєшся, як на пожежу!” пропускав мимо вух.

Снідали млинцями з сиром. Павлик не їв, а ковтав їх шматками. Останнім великим шматком набив собі рот, на прощання промимрив щось невиразне: чи то “прощайте”, чи “папайте”. І побіг.

Квітка снідала повільно, навіть ліниво, бо на подвір'я ніхто не кликав її. Там на неї не чекали.

— Їси, як мокре горить, — сказала пані Будьласка.

— Бо не вмю поспішати поволі. А як це — поспішати поволі?

Пані Будьласка почала пояснювати, що поспішати поволі — це те ж, що й “поспішиш — людей насмішиш” або “тихіше їдеш — далі будеш”. Аж тут затьохкав електричний соловейко, і одночасно з “тьох-тьох” хтось загримав кулаками у двері.

— Що сталося? Пожежа? — запитала перелякана пані Будьласка, коли відчинила двері і побачила сусіда з-за стіни пана Сороку, який міцно тримав за руку Павлика.

— ЦеПавликчинеПавлик? — скоромовкою випалив пан Сорока.

— Павлик! — в один голос вигукнули пані Будьласка й Квітка.

— Котразвассестрачерницяякотрасестражалібниця? — пан Сорока говорив так швидко, що у нього всі слова зливалися в одне.

Пані Будьласка подумала, що це вже не скоромовка, а якась загадка.

— Вибачте, я не розумію цієї загадки, — сказала, а коли погляд її упав на Павликові ноги, сплеснула руками: — Ось як! Справді, таке враження, що Павлик одягався не сам, а одягали його дві сестри: сестра черниця і сестра жалібниця.

Тут і Квітка побачила, що на одній нозі у Павлика біла шкарпетка, а на другій чорна. Квітка, щоб не пирснути сміхом, затиснула рот долонею. Боялася засміятися, бо пан Сорока мав дуже сердитий вигляд.

— Випускаєтедитинунапосміховиськояквामнесоромновамдовірилидітей! — випалив, як з кулемета, пан Сорока і без “до побачення” гримнув дверима.

Павлик чекав, що пані Будьласка розсердиться, почне кричати, погрожувати, що не дасть обідати або зачинить самого в хаті. Марно чекав-сподівався. Почав перезуватися і почув, що його щоки горять. Від сорому.

Пані Будьласка усміхнулася, порадила йому поквапитися, бо он Любко і Юрчик кличуть не докликнуться його. На прощання попросила не запізнюватися на обід.

Павлик побіг. Біг униз і рахував сходинки: раз-два-три-чотири... Біг і рахував. У нього це називалося: поспішаю поволі.

ви не проти вареників з сиром?

Радилися, що приготувати на вечерю. Павлик був проти манної каші, а гречану міг би їсти. Квітка при самій згадці, про будь-яку кашу робила квасну міну. Їстиме усе, тільки не кашу.

Пані Будьласка сказала, що доведеться голосувати, як на засіданнях парламенту в Києві голосують депутати: хто "за"? хто "проти"?

Без галасу і образ одноголосно зійшлися на варениках з сиром.

Тільки-но закипів окріп на вареники, вуйко Пампулько тут як тут. І не сам, а з великим букетом квітів.

— Це мені? — запитала Квітка. — Які чудові коники!

— У Карпатах ці квіти називаються зозуленими черевичками, — усміхнулася пані Будьласка.

— Ніякі це не коники і не зозулені черевички! — розкричався Павлик. — Це комарині носики! Так у книжці написано, могу показати!

Павлик восени піде у перший клас, а читати вже вміє. Він хотів показати книжку, де написано, що такі квіти називаються комариними носиками. Щоб довести свою рацію усім. А Квітка вперлася, що це коники, бо мама називає такі квіти кониками.

Пані Будьласка попросила тиші.

— Бачите, діти, вуйко догодив усім: приніс кому коники, кому комарині носики, а кому зозулені черевички, — сказала Квітці і Павлику. А до вуйка пані Будьласка звернулася із запитанням: Ви не проти вареників з сиром?

— Будь ласка, будь ласка! — від зворушення, на radoщах, що догодив усім, вуйко Пампулько ладен був і квіти називати варениками, а вареники — квітами.

безцінні скарби

Вуйко Пампулько запросив усіх на морозиво до Стрийського парку. З такої нагоди пані Будьласка вдягнула білу вишивану блузочку і довгу чорну спідницю. Вуйко Пампулько аж ахнув:

– Ви схожі на Лесю Українку!

– Дякую, – усміхнулася пані Будьласка і додала: – У вас сьогодні чудова зачіска.

Зайняли столик у ресторані просто неба. Вибрали морозиво – кожен на свій смак. Квітка хотіла замовити горіхове, та коли побачила кельнера в елегантному фракці вишневого кольору, замовила собі вишневе морозиво. Павлик – малинове. Пані Будьласка і вуйко Пампулько зійшлися на абрикосовому.

Сиділи як в Раю: на березі озерця, де плавали білі і чорні лебеді. Милувалися заходом сонця. На деревах вітерець перебирав листя, як вервицю.

Квітка запримітила, що нині вуйко якийсь такий, як ніколи. Хоч сидів у тому ж піджаку, який мама називає допотопним. Через той піджак, каже мама, вуйко ніяк не оженився, бо виглядає в ньому як старий дід. Напевне, причина у зачісці: нині волосся на вуйковій голові хоч і височіло незмінною копицею, та не розліталося в різні боки.

Кельнер приніс морозиво, роздав кожному по вазочці і відійшов.

Вуйко ще їсти не почав, а вже вийняв з нагрудної кишені свого допотопного піджака таку ж допотопну монету і поклав її на столик.

— Її у вас не візьмуть, вона погнута і щербата, — сказала Квітка.

— А хто її у мене має брати? — здивувався вуйко.

Вуйко захоплювався колекціюванням старих монет. Він почав розповідати, що вже давно мріяв мати саме ось цю монету. Нарешті його мрія здійснилася. Ця монета безцінна. Вона викарбувана ще у часи козацьких війн за волю України. Це було так давно, уявіть собі, що на цьому місці, де вони сидять зараз, тоді ще шумів праліс.

— Ви знайшли цю монету в пралісі? — запитала Квітка.

Вуйко розвів руками. Він був переконаний, що дуже доступно розповідає про все. А тут маєш — Квітка нічого не розуміла.

— У якому пралісі?! Коли тут шумів праліс, мене ще на світі не було! Нікого з нас не було, ні тебе, Квітко, ні Павлика, ні вашої мами, ні тата.

— Не було? Як це — не було? Мами і тата не було? Я не хочу так! — розплакалася Квітка. — Хочу до мами, до тата. Неправда! Ми були!

Пані Будьласка і Павлик вже доїдали своє морозиво. А ті, що говорили, свого їсти ще й не починали. Воно тануло й тануло.

Квітка розплакалася не на жарт. Сльози текли і текли по її що-

ках, вона розмазувала їх кулачками, схлипувала і все твердила:

— Ми були! Були!

— Ясна річ, що ми були! — сказала пані Будьласка розважливо. — Хіба хтось інший, чужий, а не ми сонце називали сонцем, маму — мамою, тата — татом? І місяць для нас, українців, завжди був місяцем, і лебеді лебедями. Усі слова наші. Це наша рідна мова, подарована нам самим Господом. Рідна мова — це наш безцінний скарб. З цим скарбом ми були, є і завжди будемо.

Квітка одразу заспокоїлась. Від самої думки, що ти володієш таким скарбом, голову треба тримати високо! А не ревіти на цілий ресторан тільки через те, що тебе власною персоною триста років тому не було. Власною персоною! — теж мені гонори.

Квітка заусміхалася сама до себе.

І вуйко заусміхався, коли побачив, що його і Квітчине морозиво розтануло. Йому спало на думку випити його.

— Яке смачне озерце, — сказав вуйко і витер вуста серветкою.

— Дуже смачне озерце! — повторила Квітка вслід за вуйком, випивши своє вишневе озерце. І облизнулася, як киця.

Засміялися всі, крім Павлика. Він насупився, поглипував то на вуйка, то на монету, що лежала на столику.

— Вуйку, ви віддасте цю монету за морозиво?

— Що ти, Павлику. Розплачуся гривнями. А ця монета — уже й для нас пам'ятка, буде спомином про цей чудовий вечір, — усміхнувся вуйко Пампулько і додав: — Навіть якби я хотів розплатитися за морозиво цією монетою, то кельнер не знайшов би решти, щоб видати мені. Навіть якби в додаток запропонував свій вишневий фрак.

тетя Катруся

Чекали приїзду мами і тата. Чекали всі: Квітка, Павлик, пані Будьласка і вуйко Пампулько.

Вуйко Пампулько з такої нагоди прийшов до них вже зраненька: у білій сорочці, з чорним метеликом біля шиї.

Квітка і Павлик тинялися з кутка в куток, не знаходили собі місця. Пані Будьласка і вуйко Пампулько стояли біля вікна. На підвіконні у вазоні за цей тиждень розцвів кактус дивовижною квіткою, схожою на велетенську фіалку. Такий кактус, сказала пані Будьласка, розцвітає раз у сто років. Можливо, це якийсь благотворний вплив космосу.

– Бачу, ви маєте вплив на космос, – сказав вуйко Пампулько.

– Ні, тільки на сонце і місяць, – усміхнулася пані Будьласка.

– І на мене, – сказав вуйко Пампулько і додав: – Вибачте, я, здається нескромний.

– Ви чудовий, Петрусику!

– Катрусенько, виходь за мене заміж, я хочу оженитися з Вами...

Аж тут затьохкав соловейко. Квітка з Павликом кинулися до вхідних дверей. На порозі стояли МАМА і ТАТО.

– А наш вуйко жениться! – випалила замість вітання Квітка.

– На кухні? – запитала вражена мама. У маминій голові зблиснула думка, що пані Будьласка не витримала лихої долі з цими її коханими пустунчиками і покинула їх на вуйка Пампулька, який тепер урядує на кухні. Гримить баняками, жениться...

Одразу після Спаса справили весілля. А першого вересня Павлик пішов до школи. Уявляєте, як він стрибав від радості, коли довідався, що його учителькою буде пані Будьласка, тобто тета Катруся.

Єдине, чим Павлик переймався, – не знав, як до своєї учительки має звертатися: тето Катрусе, чи називати її на уроках, як усі, на ім'я і по батькові?

Подивіться які книжечки я видала! Правда, вони класні? Я для вас дуже старалася.

А якщо ви бажаєте поділитись своїми враженнями, щось запитати, розповісти, просто поспілкуватися зі мною або замовити книжечки, тоді пишіть, дзвоніть. Не соромтесь. Чекаю,

ваша

адреса: а/с 443, м. Київ, 01001
e-mail: simadruck@ukr.net
тел/факс: (044) 272 37 64

Літературно-художнє видання

Сенатович Оксана Павлівна

Пані Бudyлacka та вуйко Пампулько

Оповідання для дітей молодшого шкільного віку

Відповідальна за видання Г. В. Петренко-Заневська
Літературний редактор І. В. Лучук
Художник О. В. Петренко-Заневський
Художній редактор О. В. Петренко-Заневський
Технічний редактор О. В. Петренко-Заневський
Коректор В. О. Савченко

Підписано до друку 20.04.07

Формат 70X100/12, папір офсетний №2, ум. друк. арк. – 1,3, друк офсетний

Наклад 5000 примірників, замовлення № 07-1040к

ТОВ "Видавництво Олега Петренка-Заневського "Сіма видає" 01054, м. Київ, вул. Тургенєвська, 34, кв. 49

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: серія ДК, № 2827 від 17.04.2007

Друк: ТОВ «Новий друк», м. Київ, вул. Магнітогорська, 1